

Gezonde scholen: investeren in de toekomst

Een appèl aan ouders, leerkrachten, schoolbesturen en overheden

Het binnenmilieu (lucht, geluid, temperatuur en licht) in scholen is slecht. De gevolgen voor de samenleving zijn niet meer acceptabel. Deze problemen zijn te voorkomen en meestal met eenvoudige maatregelen. Het is tijd voor actie door alle betrokkenen.

1. Het binnenmilieu in scholen is slecht

De klachten zijn al heel lang bekend en elke dag opnieuw hebben leerlingen en leerkrachten er last van.

Waar gaat het dan om?

- Leslokalen stinken, het is er zelden fris en op zomerse dagen zijn ze vaak te warm. Als er onvoldoende geventileerd wordt, is de CO₂-norm binnen 20 minuten overschreden.
- Als er wel goed geventileerd wordt, dan blijkt het vaak te tochten en is er overlast van geluiden uit de omgeving.
- Vooral in oudere scholen is de galm te sterk. Ook is de geluidsoverlast vanuit andere lokalen te groot.
- De invloed van (dag)licht op scholen is een onderbelicht onderwerp.

2. De gevolgen voor de samenleving zijn niet meer acceptabel

De samenleving verliest onnodig veel geld (gezondheidszorg, WAO), levenskwaliteit (vermoeidheid en irritaties) en talent (prestatieverlies).

Hoe komt dat?

- In slecht geventileerde of te warme ruimten zijn kinderen (en leerkrachten) sneller moe, geïrriteerd en ongeconcentreerd. Dit geldt sterker voor kinderen met allergische aandoeningen.
- Overdracht van virale en bacteriële besmetting vindt makkelijker plaats in volle, slecht geventileerde of te warme ruimten. Dit geldt met name als de weerstand van kinderen en leerkrachten in die ruimten is verminderd door vermoeidheid en irritatie.
- In ruimten met een slechte akoestiek moeten kinderen (en leerkrachten) zich teveel inspannen om goed te horen wat er wordt gezegd en zich verstaanbaar te maken. Vermoeidheid, hoofdpijn, prikkelbaarheid en concentratieverlies zijn het gevolg. Zij die de taal nog niet goed beheersen, hebben hier extra last van.
- Ongewenste reflecties, verblinding of onvoldoende licht vragen extra inspanning om goed te kunnen zien en lezen.
- Door vermoeidheid, concentratieverlies, prikkelbaarheid en hoofdpijn presteren kinderen (en hun leerkrachten) op school verre van optimaal.

3. Binnenmilieuproblemen zijn eenvoudig te verbeteren

Met aandacht en inspanning is 90% van de binnenmilieuproblemen eenvoudig te verbeteren en op te lossen.

Hoe dan?

- Verandering van gedrag. Het vraagt weinig geld, echter wel inspanning. Het is zaak gedragsverandering ook gemakkelijk en aantrekkelijk te maken: gemakkelijk ventileren zonder tocht, eenvoudig onderhoud van ruimten en installaties en eenvoudige, individuele bediening van installaties zonder dat een diepgaande studie van gebruiksaanwijzingen nodig is.
- Eenvoudige technische ingrepen. Dit vraagt zorg en aandacht en bij grote creativiteit slechts kleine investeringen. Bij bestaande gebouwen is het soms alleen al voldoende om geluidsabsorberende materialen

in de lesruimten aan te brengen, te voorkomen dat de zon langdurig in de lesruimten kan schijnen of een gebroken handel van het ventilatierooster te repareren.

- Voorkómen van (het ontstaan van) binnenmilieuproblemen. In bestaande gebouwen vergt dit soms grotere ingrepen of investeringen. Voorkom vooral het ontstaan van vocht, schimmels, (fijn)stof, vuil, en ongewenste uitdamping van ongezonde stoffen.
- Kennis vergroten. Kennis is er genoeg, maar niet altijd op de juiste plaats beschikbaar of bekend. Met kennis, ervaring en creativiteit op de juiste plek en bij de juiste persoon zijn voor de binnenmilieuproblemen in zowel bestaande als nieuwe scholen goede en veelal eenvoudige oplossingen mogelijk.

4. Alle betrokkenen zijn verantwoordelijk

Maak de huidige binnenmilieuproblematiek op scholen bespreekbaar, zet het op de agenda, vraag er aandacht voor. Doe een beroep op alle betrokkenen hun verantwoordelijkheid daarin te nemen.

Wat kunnen we doen?

- **Ouders en leerkrachten** zijn direct verantwoordelijk voor het welzijn van hun kinderen, respectievelijk voor hun eigen welzijn. Verwerf kennis en inzicht over het belang van een gezond binnenmilieu voor uw kinderen, respectievelijk voor uzelf op de dagelijkse werkplek. Zoek een school die gehuisvest is in een gezond gebouw. Zet 'binnenmilieu' op de agenda van de medezeggenschapsraad en kijk wat u zelf kunt verbeteren aan het binnenmilieu op school.
- **Het schoolbestuur** heeft de eindverantwoordelijkheid voor een goed milieu in het schoolgebouw. Wees overtuigd van het belang van een goed binnenmilieu voor het welbevinden en de prestaties van leerlingen en personeel. Overtuig ook directie, onderwijzend personeel, ouders, beheerders en schoonmakers, evenals (bij nieuw- of verbouw) ontwerpers en adviseurs en stel hen in de gelegenheid om zorg te dragen voor een gezond klimaat in de gebouwen. Profileer u als school daarmee.
- **De lokale overheid** is verantwoordelijk voor de financiering van schoolgebouwen. Zorg, als economisch eigenaar, dat de kosten voor noodzakelijke maatregelen zijn opgenomen in het beschikbare budget, pas budgetten desnoods aan.
- **De rijksoverheid** is verantwoordelijk voor het scheppen van voorwaarden voor haar burgers om ook hun eigen verantwoordelijkheid te kunnen nemen. Geef goede voorlichting over het belang van een goed binnenmilieu in schoolgebouwen aan lokale overheden, schoolbesturen, leerkrachten, ouders en allen die betrokken zijn bij het welzijn van kinderen en jongeren. Start projecten met voorbeeldscholen op het gebied van een gezond binnenmilieu. En start onderzoek daar waar fundamentele kennis nog ontbreekt.

Den Bosch, 25 maart 2004

Opgesteld door Viba Werkgroep 'Duurzaam Bouwen en Gezondheid'

John Bergs	Amersfoort
Atze Boerstra	Rotterdam
Josine van den Bogaard	GGD/M&H, Gemeente Rotterdam
Hans Bosch	dS+V/Bouwfysica, Gemeente Rotterdam
Jef van Dongen	Nieuw-Vennep
Lonneke Haans	Rotterdam
Michiel Haas	Naarden
Joos Hamer	Eindhoven
Evert Hasselaar	Onderzoeksinstituut OTB, Technische Universiteit Delft
Livia Leysen	Astma Fonds, Leusden
Kees van der Linden	Faculteit Bouwkunde, Technische Universiteit Delft
Michiel Schim van der Loeff	Amersfoort
Kees Snepvangers	Breda
Guus van Vliet	Faculteit Bouwkunde, TU/e Technische Universiteit Eindhoven
Mieke Weterings	Leiden

Adhesieverklaring appèl 'Een gezond schoolgebouw: gewoon doen!'

Naam: .....

Organisatie: .....

Handtekening: .....

Opsturen naar: Vereniging Viba, Postbus 772 5201 AT 's-Hertogenbosch

Op de website van Viba (www.viba-expo.nl) worden de adhesieverklaringen en het appèl gepubliceerd. Daar kan het appèl ook per e-mail ondersteund worden.